

Novadpētniecības konkurss 2021

“Nozīmīgas personības vietējās teritorijas saimnieciskajā
attīstībā laika periodā no 1945. – 1991. gadam”

Kolhoza “Matīši” priekšsēdētājs Harija Apinis

Informāciju apkopojā

Matīšu pagasta bibliotēkas vadītāja Agita Zalte.

2021

Kolhozu dibināšanas vēsture saistās ar piespiedu kolektivizāciju. Valmieras apriņķa apkārtnē daudzi kolhozi jau bija nodibināti. Matīšnieki sīkstī turējās pretī, un kolhozus šeit nevarēja nodibināt, līdz pienāca 1949. gada 25. marts, un no Bauņu pagasta izveda 147 cilvēkus. Palikušie nobijās un iestājās kolhozā. Bauņu pagastu, kurā pirms kara bija 1989 iedzīvotāji ar 341 sētu un 8562 ha zemes, padomju vara sadalīja divos ciemos: izveidojās Matīšu un Bauņu ciems.

Pēc 1949. gada 25. marta izsūtīšanām, sākoties piespiedu kolektivizācijai, nodibinājās pieci kolhozi:

1949. gada 30. martā “Taisnais Ceļš”,

1949. gada 31. martā “Austrumi”,

1949. gada 1. aprīlī “Plēsums”,

1949. gada 1. aprīlī “Rūķis”,

1949. gada 2. aprīlī “Ausma”.

Par šiem kolhoziem tauta bija sacerējusi rindas:

“Rīta Ausmā Rūķis brauca

Cauri Plēsumam

Tik pa Taisno ceļu vien

Prom uz Austrumiem”.

1950. gadā piecus kolhozus apvieno vienā, ko nosauc represiju vaininieka Staļina vārdā, un tikai 1962. gadā to pārdēvē par kolhozu “Matīši”.

Par kolhoza priekšsēdētājiem strādājuši:

1950. – 1951 - Rūdolfs Goldiņš,

1952. – 1961. - Pēteris Zambrāns,

1961. – 1977. - Dzintars Zvaigzne,

1977. – 1992. - Harijs Apinis.

Matīšu kolhozam laimējies ar vadītājiem, jo kopš apvienotās saimniecības izveidošanas daudzus gadus to vadījuši tikai četri priekšsēdētāji: Rūdolfs Goldiņš šai amatā bija tikai gadu, pēc tam kolhozu vadījuši ilggadēji priekšsēdētāji Pēteris Zambrāns, Dzintars Zvaigzne un Harijs Apinis.

Prasmīgi saimniekoja Dzintars Zvaigzne, kurš no 1956. gada strādāja kolhozā par agronomu, labi saimniekojot, viņš panāca, ka kolhozā ievērojami ceļas zemkopības kultūru ražība. Par gūtajiem panākumiem Dz. Zvaigznes piešķirts Latvijas PSR Nopelniem bagātā agronoma nosaukums. 1961. gadā Dz. Zvaigzni ievēlēja par kolhoza "Matīši" priekšsēdētāju. 1962. gadā Valmieras un Limbažu rajona darbaļaudis vienprātīgi izvirzīja Dz. Zvaigzni par savu kandidātu PSRS Augstākās Padomes vēlēšanām.

*Dzintars Zvaigzne, kolhoza "Matīši" priekšsēdētājs no
1961.- 1977. gadam*

Kolhoza "Matīši" dārzniecībā 60 gadu sākumā. No kreisās dārznieks Rihards Mūrnieks un kolhoza priekšsēdētājs Pēteris Zambrāns.

Kolhoza "Matīši" mehanizatori pēc tehnikas skates 1974. gada pavasarī. 1.rindā otrais no labās kolhoza priekšsēdētājs Dzintars Zvaigzne.

Apbalvojumi, sasniegumi

1977. gadā 1. vieta Vissavienības sociālistiskajā sacensībā starp kolhoziem linu audzēšanā, no 105 ha iegūts 539 centneri šķiedras.

1978. gadā 1. vieta Valmieras rajonā laukkopības un lopkopības produktu ražošanas kāpināšanā, 2. vieta Valmieras rajonā laukkopības un lopkopības produktu ražošanā un pārdošanā valstij.

1981. gadā par uzvaru rajona fermu konkursā saņemts 50 t spēkbarības un automašīna "Moskvičs".

1982. gadā 2. vieta rajonā sociālistiskajā sacensībā.

1984. gadā rajona sacensībā Matīšu 1. laukkopības brigādei 1. vieta, brigadiere Dore Šmite.

1987. gadā ceļojošais sarkanais karogs par kolektīva uzvaru Vissavienības sociālistiskajā sacensībā.

Kolhoza “Matīši” vadošie speciālisti

1977 – 1992

Kolhoza priekšsēdētājs - Harijs Apinis.

Galvenie inženieri - Ādolfs Krastiņš, Imants Lodziņš, Roberts Bernis, Ēriks Latkovskis.

Galvenie zootehniķi - Maija Krastiņa, Irēna Lapko.

Galvenie agronomi - Tālis Lietiņš, Līga Paegle, Andrejs Lipenis, Antoņina Lazareva.

Galvenā grāmatvede - Austra Matvejeva.

Priekšsēdētāja vietnieks - Anatolijs Višņakovs.

Galvenā ekonomiste - Ināra Gūtmane.

Ekonomists - Jānis Kļaviņš (arī sporta dzīves vadītājs).

Celtniecības darbu vadītājs - Arvīds Auželis.

Celtniecības meistars - Dzintars Drunka.

Mežsargi - Dzintars Alksnis, Alda Alksne, Dzintars Drunka.

Laukkopības brigadieru - Dore Šmite, Inta Rudzīte, Valda Reinvalde, Jānis Pētersons, Inta Klāsone, Lidija Ozola, Gunārs Reinvalds.

Uzceltas mājas un ražotnes

1978. gadā uzcelta 18 dzīvokļu māja Matīšos, Upes ielā 20, uzcelts zāles miltu cehs un gāzes balonu noliktava.

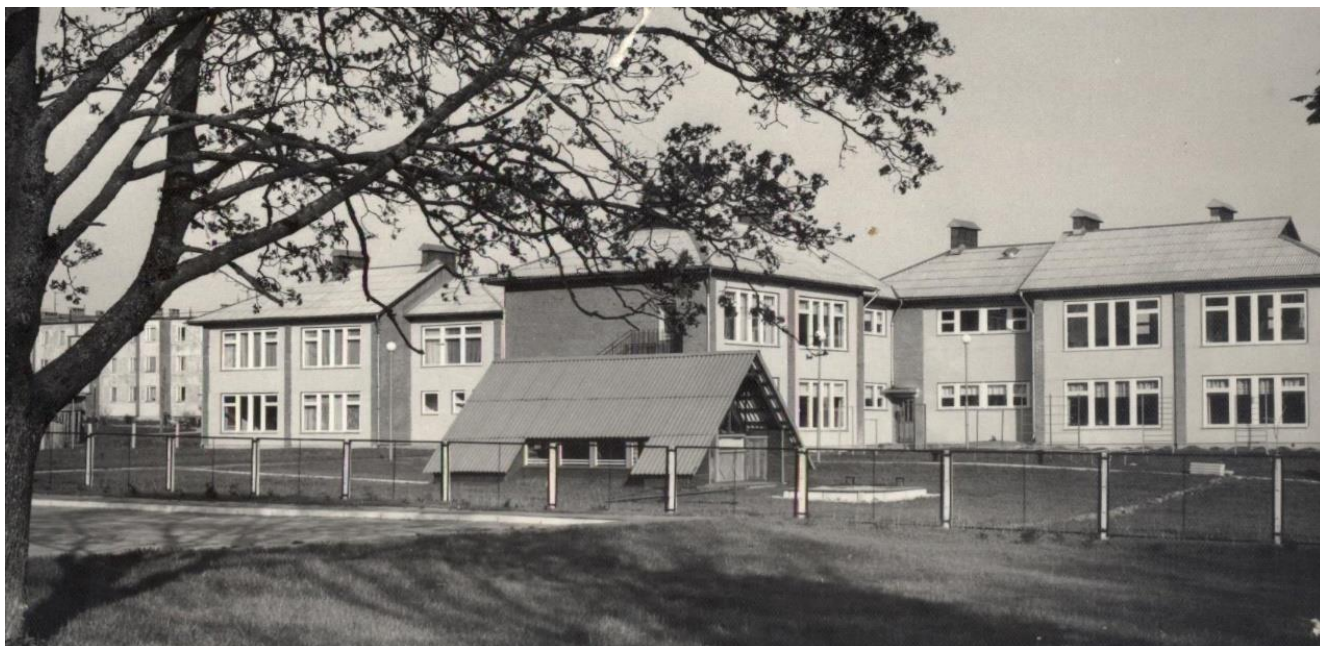
1982.gadā uzcelta 24 dzīvokļu māja Matīšos, Robežu ielā 2.

1987. gadā Matīšos Oktobra ielā ceļ Līvānu mājas.

1987. gadā uzcelta Matīšu skolas piebūve un sporta zāle.

1988. gadā ceļ dzīvojamo māju “Ķinkās”.

1990. gada 6. oktobrī atklāj jaunuzcelto kolhoza bērnudārzu, vadītāja Ērika Koziņeca.

1990. gadā 6. oktobrī atklātais kolhoza bērnudārzs, ko slēdz 1992. gadā. Pēc 1992. gada daļa ēkas SIA "Matīši" kantoris, pārējā ēka pārdota privātpersonai. No 2013. gada, pēc kārtīgiem remontiem bērnudārzs atkal pilda savas funkcijas, to tagad apmeklē 3 bērnu grupas no 1,5 gadu vecuma līdz 7 gadiem. A. Kozīņeca foto.

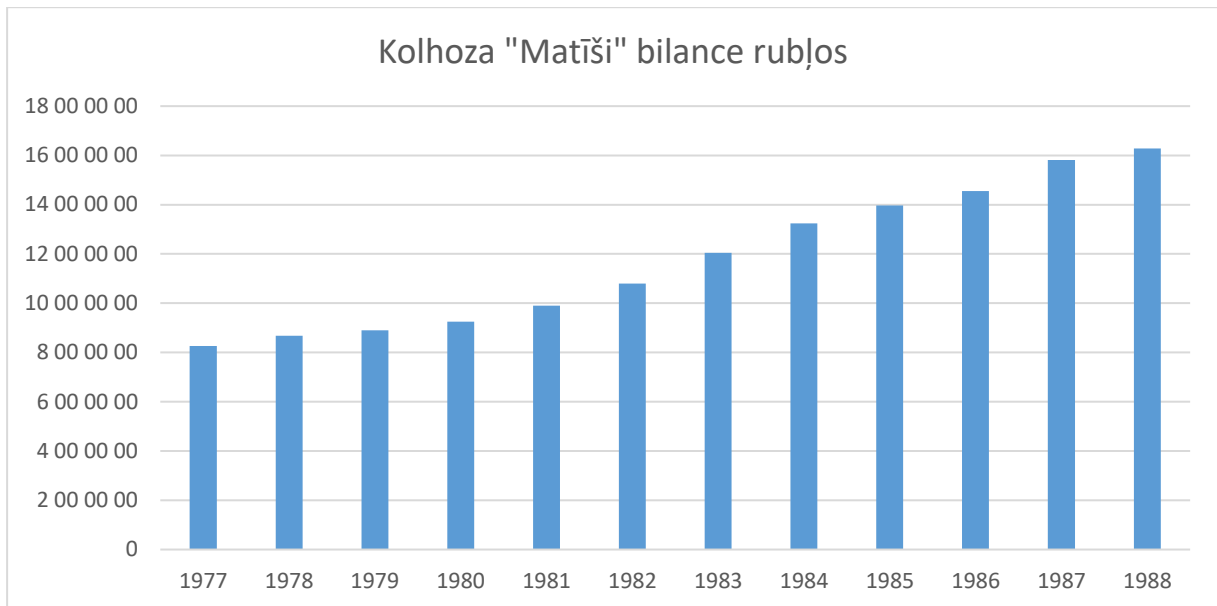
Zāles miltu cehs "Uplīči", uzcelts 1978. gadā.

Kolhoznieku skaits no 1977. gada

Gads	Pavisam	Strādā kolhozā
1977	437	242
1978	477	252
1979	475	261
1980	509	294
1981	504	293
1982	497	289
1983	503	292
1984	509	300
1985	521	317
1986	445	332
1988	506	320

Kolhoza “Matīši” bilance laika posmā no 1977. gada

Gads	bilance rubļos
1977	8 259 000
1978	8 674 000
1979	8 901 000
1980	9 257 000
1981	9 906 000
1982	10 796 000
1983	12 048 000
1984	13 235 000
1985	13 968 000
1986	14 558 000
1987	15 808 000
1988	16 285 000

Harijs Apinis un kolhozs “Matīši”

1977. gadā Matīšos par kolhoza priekšsēdētāju sāka strādāt Harijs Apinis. Harijs Apinis dzimis 1940. gada 26. aprīlī. Izglītību ieguvis Smiltenes zooveterinārajā tehnikumā. Harija tēvs Piebalgā bija kolhoza priekšsēdētājs, tādēļ tika izvēlēta profesija, kas saistīta ar laukiem. Pēc tehnikuma beigšanas Harijs Apinis turpināja mācīties Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā. Mācoties augstskolā, 1962. gadā nākamais lauksaimniecības speciālists apprecējās ar Ainu, kas mācījās tajā pašā kursā. Kad bija apgūta specialitāte, Hariju aicināja Piebalga, bet Aina aizveda ģimeni uz Valmieras pusi, jo Viļķenē dzīvoja viņas vecāki (toreiz Limbažu rajons vēl nebija atdalīts no Valmieras rajona).

Abi jaunie speciālisti nokļuva kolhozā “Skaņaiskalns”. Pēc diviem gadiem galveno zootehniķi Hariju Apini ievēlēja par kolhoza priekšsēdētāju. Desmit gadu laikā saimniecība nostiprinājās, tad pēkšņi 1977. gadā ievajadzējās vadītāju netālajam Matīšu kolhozam. Sākumā “Skaņākalna” kolhoznieki atteicās atdot savu priekšsēdētāju, bet sarunu rezultātā Harijs Apinis tomēr piekrita vadīt kolhozu “Matīši”. Tā no 1977. gada oktobra līdz kolhozu ēras sabrukumam 1992. gada februārī Matīšos kolhozu vadīja Harijs Apinis.

Darba rīti priekšsēdētājam sākās dispečertelpā, kur ātri tika noskaidroti dienas darāmie darbi, tad brauciens “Ņivā” pa saimniecību, vasarā uz tīrumiem, ziemā uz fermām. Pievakarē tika izskatīti grāmatvedības dokumenti. Saimniecība katru gadu kļuva bagātāka

- 1983. gadā gūta peļņa 1 300 000 rubļu. Rentabilitāte sasniegta 51 %. Kolhozs "Matīši" specializējās cūkgaļas ražošanā, šī nozare deva pusi no saimniecības peļņas. Kad Matīšos cēla cūku nobarošanas kompleksu, domāja to izveidot par starpsaimniecību objektu un solīja, ka spēkbarību dabūs no valsts. Tomēr komplekss palika tikai vienas saimniecības ietvaros, un spēkbarība bija jādabū pašiem. Lai kolhoza laukos iegūtu vajadzīgo daudzumu, nāktos visu aramzemi apsēt ar graudaugiem, tas bija nereāli. Risinājums bija audzēt linus. 1983. gada sezonā lini bija apsēti 135 ha. Par valstij piegādātajiem liniem kolhozs papildus saņēma 1100 tonnas spēkbarības (apmēram 80 centnerus par linu hektāru).

Harija Apiņa saimniekošanas prasme pierādīja, ka kolhozs var būt ekonomiski spēcīgs un bagāts, iztiekot bez dažādām ar lauksaimniecību nesaistītām ražošanas palīgnozārēm. Matīšu priekšsēdētājam autoritātes bija rajona saimniecību vadītāji: Visvaldis Skujiņš no "Naukšēniem" un Ansis Liezers no "Kopsoļa". Daudzi kolēģi arī mācījās no Matīšu kolhoza, kā labāk saimniekot. Galvenais bija darbus uzsākt laikus un paspēt padarīt pirmajiem rajonā vai vismaz optimālos termiņos. Tehnikas bija maz, bet strādājošo veikums ar katru traktoru bija tik liels, ka viens otrs speciālists kaimiņu saimniecībās negribēja ticēt šiem skaitļiem.

H. Apinis bija arī Tautas deputātu padomes lauksaimniecības pastāvīgās komisijas priekšsēdētājs. **Kā Harijs Apinis saka: "Sliexnis nav tikai mājas vizītkarte. To vajag augstu jo augstu, kad mēra atbildību. Un tas jau ir saimniecības vadītāja spēks – šis augstās atbildības sliexnis, pret sevi, pret darbu, pret saviem cilvēkiem, ko sauc par domubiedriem un neatkarīgajiem darītājiem."**⁶

1989. gada 7. aprīlī kolhoza "Matīši" 40 gadu pastāvēšanas jubilejā toreizējais priekšsēdētājs Harijs Apinis saka: "Cilvēki šeit turas pie zemes. No Sibīrijas atgriezās un jau trīsdesmit gadus saimniecībā strādā 13 kolhoznieki. Visi viņi ir priekšzīmīgi zemnieki. Dore Šmite ir iecirkņa priekšiece. Par šoferi trīsdesmit gadus strādā Guntis Klāsons. Pašas pirmās dienas kolhozā nebija vieglas. Ir 98 kolhoznieki, kas Matīšos nostrādājuši no pašas pirmās kolhoza dibināšanas dienas, - godavīri un čaklas sievas ar sirmām galvām un darbā bezgala sastrādātām rokām. Matīšnieki ir pieraduši iztikt ar to, ko paši nopelna. Tāpēc kolhozam vienmēr bijusi sava turība. Valsts kasē nekad neesam grasījušies roku bāzt. Esam paļāvušies uz savu zemi un savām rokām. Tādu es esmu iepazinis šīs puses ļaužu sīkstumu un nelokāmību. Iepriekš 35 gadu jubilejā runāja, ka skolai vajadzīga sporta zāle. Nu tā ir uzcelta. Ierīkoti arī daudzi priekšzīmīgi mācību kabineti – ķīmijai, darbmācībai."⁷

Harijs Apinis un Matīšu skola

Liela loma bija kolhozam Matīšu skolas materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanā. Matīšu astoņgadīgās skolas un bāzes uzņēmuma kolhoza "Matīši" kompleksā skolu reformas pamatvirzienu realizēšanas plānā 1985.- 1990. gadam ir minēti galvenie uzdevumi :

5. Materiāli - tehniskās bāzes pilnveidošana.

- 5.1. Uzsākt skolas piebūves celtniecību 1985.gadā un pabeigt to 1987.gadā.
- 5.2. Izveidot pie skolas volejbola laukumu un uzlabot segumu futbola un basketbola laukumiem.
Uzstādīt nestandarta iekārtas 4.-8.klašu skolēniem.
- 5.3. Sagatavot mācību kabinetus atkārtotai kabinetu atestācijai.
/1984.g. - 1985.g./
- 5.4. Pārkārtot skolas virtuves siltā ūdens apgādes sistēmu.
- 5.5. Pārbūvēt skolas katlu māju, uzstādot jaunu /otro/ apkures katlu ar piespiedu ūdens cirkulāciju - 1985.gadā.
- 5.6. Atjaunot un papildināt skolas uzskatāmo aģitāciju - 1985.g.
- 5.7. Pārbūvēt jumta karkasu un uzlikt šifera jumtu esošajai skolas ēkai - 1986. - 87.g.
- 5.8. Iegādāties un nodrošināt ar spectarpiem skolēnus sabiedriski lietderīgā darba veikšanai.
- 5.9. Iekārtot mācību telpu un palīgtelpu "Uplīču" kompleksā skolēnu darbunācības teorētiskajām un praktiskajām nodarbībām.
- 5.10. Izšūt skolēniem darba kombinzonus sabiedriski lietderīgā darba veikšanai kolhozā un lopkopības pulciņa dalībniekiem - 1985.gadā.

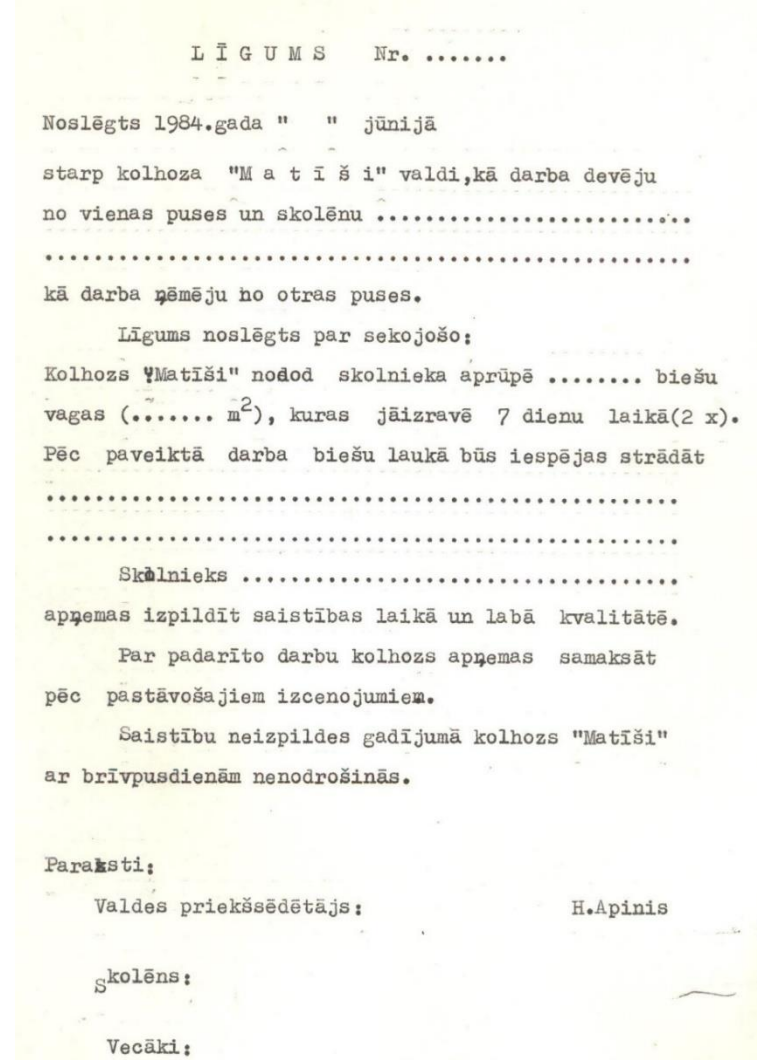
Skolas direktore: A. Ruške.
Kolhoza priekšsēdētājs: H. Apinis.

Lai skola sekmīgi nodrošinātu materiālo bāzi, kolhozs to dāsni atbalstīja. 1982. gadā skolas pieņemšanas komisija to īpaši novērtēja. Skolas direktore Austru Ruške atzina: "Tas viss ir mana kolektīva un Matīšu kolhoza ļaužu bezgalīgās uzmanības un iejūtības rezultāts. Valdes priekšsēdētājs Harijs Apinis, valdes locekļi, elektriķi, mehānisko darbnīcu, kantora cilvēki vienmēr uzklausa mūsu vajadzības un – galvenais sniedz lietišķu atbalstu. Šovasar krietni vien pārveidojām skolas apkārtni, daudz izmantojām kolhoza transportu. Par to liels paldies galvenajai dispečerei Zinaīdai Rullei par viņas precizitāti un atsaucīgo sirdi.

Remontiem vien izlietojām ap 3500 rubļu kolhoza naudas, par nestandarta fizkultūras ierīcēm – 500 rubļus, un kur tad vēl visi transporta izdevumi!”³ Skola priekšsēdētājam bija tikpat tuva kā jebkura saimniecības brigāde. Skolēni zināja, ka vasarā saimniecība gaida viņu palīdzību. Un visiem nav jāiet biešu tīrumā. Zēniem atradās darbiņš darbnīcās vai kur citur. Savukārt līguma paraugs liecina, ka brīvpusdienu pelnīšana ir bijusi nopietna lieta; lielai daļai skolēnu tas nebija mazsvarīgi, ka visu mācību laiku par pusdienām nebija jāmaksā.

Padomju gados ļoti populārs bija lauksaimniecības konkurss “Mēs – tavi saimnieki zeme”. Rajona mēroga konkurss 1978. gadā notika Matīšos, un astoņgadīgo skolu komandām konkursa žūriju vadīja Matīšu kolhoza priekšsēdētājs Harijs Apinis. Skolēnu atbildes vērtēja lauksaimniecības pārvaldes un rajona saimniecību speciālisti.

Pildot skolu reformas prasības, kolhozi saimnieciskā kārtā ceļ skolām piebūves. 1985. gada 27. jūlijā sākās skolas piebūves pamatu likšana, un 1987. gada 1. septembrī notika svinīga skolas piebūves un jaunās sporta zāles atklāšana.

*Matīšu astoņgadīgās skolas piebūves pamatu likšana 1985. gada 27. jūlijā.
No kreisās būvdarbu vadītājs Vilis Singaitis un kolhoza "Matīši" priekšsēdētājs Harijs Apinis. A.
Bukovska foto.*

*Matīšu astoņgadīgās skolas piebūves atklāšana 1987. gada 1. septembrī.
Att. no kreisās skolas direktore Austra Ruške, kultūras nama vadītāja Rīta Kamergrauze, kolhoza
priekšsēdētājs Harijs Apinis, priekšsēdētāja vietnieks Anatolijs Višņakovs, galvenā grāmatvede
Austra Matvejeva.*

VIA “Saime” un kolhozs “Matīši”

Kolhoza “Matīši” **vokāli instrumentālais ansamblis “Saime”** 1984. gadā Liepājā republikas VIII pašdarbības estrādes kolektīvu skates finālā startēja kopā ar zināmiem ansambļiem “Zvaigznīti”, “Proventus”, “Sīpoli” u.c. Jura Pavītola vadītā kolektīva galvenie plusi bija pārdomātā programma, labais atskaņojums, drošā klātbūtne uz skatuves un **kolhoza priekšsēdētāja līdzjušana zālē**. Rita Kamergrauze, toreizējā kultūras nama vadītāja atceras, ka 1983. gada 15. jūlijā sākās sarunas ar Matīšu kolhoza priekšsēdētāju Hariju Apini par to, lai saimniecībai būtu savs ansamblis. Tā mājvietu Matīšos atrada VIA “Saime”. Iesākums nebija viegls, ansambļa dalībniekus pat sagaidīja ar neuzticību, bet priekšsēdētājs Harijs Apinis ticēja. Ar kolhoza valdes atbalstu tika iegādāta aparatūra, un jau oktobrī ansamblis sāka strādāt. Estrādes ansamblis pastāvēja līdz 1988. gadam. 1984. gada skatē iegūta 3. vieta, “Mikrofona aptaujas” finālā 1984. gadā iekļuva Jura Pavītola dziesma “Mans zēns”. 1986. gadā iznāk “Saimes” plate ar J. Pavītola ciklu “Monologi”, 1987. gadā iznāk “Saimes” 2. plate. Laikrakstā “Liesma” 1985. gada 16. jūlijā Juris Pavītols saka: “Šobrīd ļoti svarīgi ir, ar kādu aparatūru strādājam. Tāpēc jāsaka liels paldies kolhozam “Matīši” par palīdzību, jo sākām, tā teikt, no “plikas grīdas”. Paldies arī kolhozam par līdzdzīvošanu.”

Matīšu svētkos 2011. gada 6. augustā. No kreisās Anita Grīnšteine, Juris Pavītols, Rita Kamergrauze.

Kolhozs “Matīši” un baznīca

Kolhoza “Matīši” būvbrigāde daudz darījusi Matīšu baznīcas atjaunošanā.

H. Apinis: “ Jā, mācītājs mūs slavē. Baznīcas atjaunošanā esam darījuši, cik protam un spējam. Darīsim vēl. Ļoti gaidām uz restaurētāju padomu baznīcas iekšpuses atjaunošanā. Daudz ko paši neprotam.” 80. gados kopsaimniecība baznīcai ziedoja lielas naudas summas - 160 000 rubļu. Par šīm aktivitātēm varas pārstāvji nebija sajūsmā. Pateicoties tam, ka padomju laikos Matīšos bija kolhoza priekšsēdētājs, kas atbalstīja baznīcu, dodot līdzekļus remontam, tā joprojām šodien ir labi aprūpēta un priecē baznīcas apmeklētājus ar sakārtoto vidi.

No sarunas ar Austru Matvejevu. *Austra Matvejeva kolhozā “Matīši” par galveno grāmatvedi strādājusi kopš 1961. gada. Viņa atceras, kā strādājusi pie priekšsēdētāja Dzintara Zvaigznes, kurš ir bijis ļoti stingrs un prasīgs pret citiem un arī sevi. Austras kundze stāstīja, ka viņa vienmēr esot sagatavojusi rādītāju tabulas un pārskatus, kas Dz. Zvaigznes patīcis, jo pēc tā varēja labi novērtēt situāciju saimniecībā. Hariju Apini raksturo kā ļoti strādīgu un sirsnīgu cilvēku, kas labprāt turējās kopā ar darba veicējiem, vēroja, kā notiek siena savākšana, graudu kulšana.*

Austra Matvejeva kolhozā “Matīši” nostrādājusi par galveno grāmatvedi vairāk kā 30 gadus, savu darbu pildījusi teicami. “Ar priekšzīmīgu kārtību uzskaitē izceļas grāmatvedība Matīšos, kur par šo nozari atbild Austra Matvejeva”, tā rakstīti 1977. gada 9. decembra “Liesmas” rakstā “Speciālists un ražošana”. Arī Harijs Apinis novērtē galvenās grāmatvedes darbu: “Saimniecības ļaužu darāmo un veiksmi Harijs Apinis radis, tā teikt, ar roku aptaustīt. Visur viņš grib piedalīties pats. Var piekrist iebildēm, ka tas nav pats labākais darba stils. Priekšsēdētājam savs pamatojums: kad būšot lopkopībā un augkopībā tikpat atbildības pilni speciālisti, kā viņa vietnieks Anatolijs Višņakovs, kurš atbild par celtniecību un galvenā grāmatvede Austra Matvejeva, tad varēšot šo to arī nepārbaudīt.”

Kolhoza "Matīši" 35. gadu jubileja Matīšu skolā 1984. gada martā. No kreisās Visvaldis Spalviņš, Harijs Apinis un Dzidra Kaimiņa.

Kolhoza "Matīši" priekšsēdētājs Harijs Apinis savā darba kabinetā 80. gadu vidū.

Harija Apiņa stāsts sagatavots īpaši Matīšu pagasta bibliotēkai

“Pirmais stāsts. Vairāk kā 30 gadus kopā strādājot, mūsu dienas ieaugušas rudzu ziedos, linu ziedos un kartupeļu ziedos. Ieaugušas mūsu dienas visās fermās, gan lopkopībā, gaļas ražošanā lielajos “Uplīčos” un arī daudz kur citur. Saulē sprēgājušas, mērcējušas lietū – vai tad viegli mūsu dienas ritējušas? Bet cilvēkiem tās labu darījušas. Paldies jums par to. Es arī gribu pateikt šodien, ka man vienkārši laimējās ar tik labiem cilvēkiem strādāt kopā, gan ar speciālistiem, šoferiem, traktoristiem, gan ar visu lopkopības kolektīvu. Es ar prieku katru rītu gāju pie jums, jo zināju, ka mēs visi to tai dienā padarīsim, par sapratni mūsu kopīgajā darbā. Tā ir tā mūsu laimīgā trīsvienība – zeme, cilvēks, rudzu grauds. Par maizi uz mūsu galda – tev cilvēk, cilvēku paldies. No visas sirds jums pateicos, jums pateicos, mīļie kolēģi. Paldies par to, ka mēs šai zemē dzimuši, paldies par sēklu, kas bij mums dota sēt, paldies par to, ka mums katram ir divas rokas un Latvija, uz kurām paturēt mūžīgi mūžos, jo nekur nav tik labi kā mājās.

Mans otrais stāsts. Vai tu druvas balsi dzirdi, kā tā skan un, kā tā sauc, tad, kad pašas zemes sirdī mostas briestošs rudzu grauds. Tā tiešām ir patiesība, kā tā rudzu druva san, dun un sprakšķ, kad viņa gaida kombainus, kad viņi ir gatavi pļaušanai. Tajos gados 30 es iemācījos to no rītiem staigājot pa rudzu lauku un tupot tajā, gudrojot, uz kuru lauku tos kombainus sūtīt. Tas graudu laiks arī man bija patīkams un interesants. Es nezināju, kāpēc tie agronomi šo skaisto darbu bija uzticējuši tieši man. Paldies par to. Tālāk dažus vārdus par graudkopību. Tajos laikos mums bija iegājies savlaicīgi sēt un novākt, attaisnojās arī, ka mēs sējām ar trim sējmašīnām, visas vienā laukā. Bija agrīnas miežu šķirnes, kuras jau varēja jūlija beigās novākt, iemēģināt kombainus un kaltes. Mums bija slaveni kombainieri, vārda tiešā nozīmē, kā Āboltiņu Atis, Lelle Jānis, Rutkovskis Juris, Etmaņu dzimta, veco ieskaitot, Mušpertu dinastija, Dairi un Jāni ieskaitot. Paldies viņiem. Tas bija mūsu zelta fonds. Arī šoferiem, Kamergauzim Ziedonim, Rogačovam Sašam, Klāsonu dinastijai, viņiem vislielākais paldies, jo viņiem bija ugunsdzēsēju mašīna, kas vienmēr bija kārtībā, bija “galma šoferis”, Priedem Agrim, Ieviņam Ilmāram, Dalkam Aigaram, Daigam Ansim, Piģēnam Jānim, tagad saimnieko dēls Māris, paldies jums visiem. Paldies visiem kaltētājiem, Eglītīm Gunāram, Darbnīcas štatam, it sevišķi Eleksim, sagādniekam Bergam, gan kombainieru palīgam Bergmanim Arnim, elektriķim Ādamsonam Aigaram, it sevišķi

kaltē uzmanīja, ikvienam, kas iesaistījās ražas novākšanā, paldies jums visiem. Par linu novākšanu paldies šefiem, Viestura skolai, vādzirdīgo skolai. 130 ha linu pacelšana balstījās uz skolēniem, visas Valmieras skolas palīdzēja, jo gandrīz visām vajadzēja autobusus ekskursijām ziemā, mums tie bija. Es biju gandarīts. Katru septembra mēnesi visi autobusu šoferi bija tā gatavojušies, ka godam izturēja. Paldies viņiem par to, jo tā tika godam savākti lini, novākti kartupeļi.

Mans trešais stāsts. *Paldies visiem kultivētājiem, Liepiņiem, jaunajam Znatnajam, Vigulim par kartupeļu rušināšanu, siena un salmu rullēšanu. Kubišam par linu plūksanu, tad Zaltam Jānim par biešu sēšanu un vagošanu. Kartupeļu kombains, Pirīts Ēvalds, tam daudz darba bija uz ekskavatora. Traktoristiem Apsītem Gatim un Dainim, Majoram Ziedonim un Andim, paldies Zāģeram Uldim. Paldies Austras mammai dārzniecībā un Austrai pašai, liels, liels paldies arī Baumanim Dainim. Skultem Bruno darbnīcā, Viesturam Priedītem, Zigitai "Uplīčos", paldies jaunajiem Kuzņecoviem Dainai un Eināram, Tridubam, Balaško Guntaram, Vāravam, Borodaiko, Sabājevam. Ja es par viņiem stāstītu sīkāk, tad vajadzētu vairākas dienas. Paldies par sapratni. Mums bija iegājies, kā tradīcija katru gadu līdz Jāņiem ielikt vienu bedri skābsiena, tad jau ruļļi nebija. Znatnaja vadībā vienmēr tas izdevās un tad droši varējām svinēt Jāņus. Mēs bijām iesākuši tiem, kas palīdzēja cukurbietes ravēt, pretī dot cukuru, sievas ravēja, kā trakas. Tāpat uz nostrādātām dienām visiem kolhozniekiem deva graudus. Daudz darba prasīja sausā siena gatavošana. Tagad to nedara lielsaimnieki, iztiek ar skābsiena ruļļiem. Manas domas, ka mazajiem teliņiem jau vajag, ko tagad pa vecam vēl dara Mušperts Jānis. Siena presētāji ar mazajām presēm bija Rutkovskis, Altmanis, uz lielajām presēm Meikulis, Pirīts. Paldies viņiem.*

Mans ceturtais stāsts. *Ļoti lielu darbu veica mūsu bērni, pelnīja brīvpusdienas. Šķūņos sienu sliktēja, gan lielākie sliktēja siena pakas mašīnās, pat gāja uz sacensību, kas vairāk pakas iekraus. Uzvarētāji bija Ritas un Amandas dēli. Es gribu pateikt lielu paldies visiem mūsu bērniem un skolotājiem, Viestura skolas vadībai, vādzirdīgo skolai, visām Valmieras skolām, kas brauca pie mums, jo mums bija ar ko atvest, bet citiem grūtāk. Septembra mēnesis bija katru gadu labi noorganizēts gan no dispečeru, gan brigadieru puses. Paldies par to.*

Mans piektais stāsts. *Jūs man piedodiet lielā lopkopju saime, ka es jūs tā mazāk pieminu. Man par jums visvairāk sirds sāpēja. Bišofa Anna, galvenā bekonu audzētāja, Spilvas Austrā, sivēnu audzētāja, speciālisti, Baha Anda, Ziemeņš Aldis, Ādamsons Rudīte, Lelle Līvija, kas tagad turpina to darbu. No cūkkopības bija vislielākā naudas apgrozība, jo no linu atprečošanas gadā saņēmām 600 t kombikormu. Mums bija 8000 cūku. Paldies*

visiem, jo ar cūkkopību bijām saistīti gandrīz ikviens. No slaucējām paldies Gaļinai, Taņai, Kreilei Vallijai, Katkēvičai, Salacietei, Peterēnai, Lubiņai Ilgai. Paldies visiem lopkopjiem, ko es te nenosaucu. Paldies gan lauku, gan lopkopības speciālistiem, Rudzītei Intai, Šmitei Dorei, Zēmelei Vēsmai, Pirītei Vijai, Priedei Mārai. Dispečeriem Amandai un Ļiļai Paeglei. Paldies galvenajai grāmatvedei Metvejevai Austrai, kas man uzticējās un es viņai. Paldies visiem kantora darbiniekiem par to, ka mums alga bija katru mēnesi vienā un tajā pašā datumā. Paldies Lazarevai Antoņinai, galvenajai agronomei. Paldies galdniekiem Rudzītīm un Lapsam, zāles miltu ceha meistaram Eglītīm Jānim, paldies Aldiņai, kā noliktavas pārzinei un dispečerei. Paldies Āboltiņai Līgai.

Notika arī sociālistiskā sacensība valsts mērogā. Tur mums labi veicās. Par līnīm saņēmām PAZIKU, 2 autobusus, LATVIJAS mikriņu, bobiku, par lopkopības ciltsdarbu autobusu un Moskviču. Tāpat kolhozā darbojās koris ar labiem panākumiem, deju kolektīvs, Pavītola estrādes ansamblis "Saime", kas mums pateicās. Paldies kultūras nama vadītājai Ritai Kamergrauzei.

Par celtniecību. Nevarēja pareģot, ka tik ātri viss sabruks, tāpat kā laika ziņas kļūdās. Tā ir mana kļūda, vajadzēja vienu to māju celt, tad to būtu uzcēluši, to man daudzi saka. Pēc GEN plāna tās tik smuki bija saliktas, sasietas kopā, tomēr vajadzēja lauzt to GEN plānu, tad viss būtu pareizi. Matīšiem tagad ir gandrīz viss, bet trūkst dzīvokļu. Būtu kāds, kas to noved līdz galam. Te runāja, ka VAKS nopircis, bet laikam nekā. Bet dzīve ir dzīve, kas vienmēr negaidīti ienes savas korekcijas mūsu dzīvē un liek nākošajām paaudzēm, tā vai šitā risināt tālāk.

Par Tautas namu. Paldies Dievam, ka viss beidzās tā, kā vajadzēja, saprāts uzvarēja. Vēlu Ligitai šajā darbā labu veiksmi. Paldies jau par padarīto, par labiem koncertiem un daudz, daudz citu. Mans dzīves moto bija: Matīšos visi bērni ir mūsu, svešu bērnu nav un nevar būt. Ir tikai mūsu bērni. Tie taču ir mūsu bērni, tie mazie pumpuriņi tajā ziedu plaukumā.

Tie kolhoza laiki vairs nekad nebūs, šai kapitālismā vēl mainīsies daudz kas, bet mūs visus priecē tas, ka mēs aiz sevis atstājuši skolu, to saglabājuši pieceļot piebūvi un Sporta zāli, bērnodārzu uzcēluši, estrādi uzcēluši, Skolas ielai līdz estrādei asfaltu uzlējuši. Paldies par atbalstu jums visiem. To atcerēsies vēl ilgi mūsu bērni, mazbērni, pat vairākas paaudzes.

Uz mūžības klintīm pamats celts, kas negaisā rūdīts, lai kvēl tā kā zelts. Liels, liels paldies jums. Es jūsu priekšā vienmēr pacelšu cepuri, ja vēl varēšu.

Kā pateicību gribu jums dāvāt vēl vienu dzejoli.

“Laikam ir sava tik steidzīga gaita,

Gadi kā ūdeņi brāzmaini steidz.

Ne jau pēc gadiem mēs vecumu skaitām,

Skaitām pēc domām un skaitām pēc sirds.

Kam tā ir jauna – arvien būs tāda,

Lai arī kalendārs diezin ko rāda.”

Vēlu visiem daudz, daudz baltu dieniņu un labu veselību arī turpmāk. Man personīgi nekā nav, bet jūs visi kopā esat manas dzīves bagātība. Paldies!”⁹

2021. gada 24. augustā.

Izmantotie avoti:

1. Ustups, Aivars, Autoritāte ar balsu vairākumu : [Par Valmieras raj. kolhoza "Matīši" priekšsēd. H.Apini] Zvaigzne, 1984, Nr.9, 13.-14.lpp.
2. Kamergrauze, Rīta, Pastarīša gads. Liesma, Nr. 189 (1984, 1. decembris)
3. Septiņi no sešdesmit septiņi. Mēs. : [par skolu pieņemšanu jaunajam mācību gadam] / Liesma, Nr. 134 (1982, 27. augusts)
4. Ustups, Aivars, Tiesības patstāvīgi saimniekot. Padomju Druva, Nr.142 (1984, 29. novembris)
5. Matīšu muiža. Latvju Ziņas, Nr.3 (1951, 18. janvāris)
6. Ceriņa, I, Cik augsts ir atbildības sliekšnis? Liesma, Nr.15 (1981, 28. janvāris)
7. Ceriņa, I, Klausīt cīruļa zvanam. Liesma, Nr.59 (1989, 14. aprīlī)
8. LNB digitālā bibliotēka. Periodikas kolekcija. <http://periodika.lv/>
9. Harija Apiņa personīgais stāsts par kolhozu.
10. Matīšu novadpētniecības centra mapes: MA 472; MA 654